НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК
ТРАКИЯ
Брой 20 • год. CV • 29 октомври 2026 г. • цена 1 лев / 0.51€ www.stdbg.org
Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

СРЕЩА–РАЗГОВОР ЗА ОСМИ ПЕХОТЕН ПРИМОРСКИ ПОЛК В СРЕДНОШКОЛСКИ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА”, ГР. ВАРНА

На стр. 6

ТРАГЕДИЯТА НА ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ ПРЕЗ 1913 ГОДИНА

За автора: Проф. Делчо Порязов (1932–2022) е активен тракийски деец, дългогодишен член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и негов заместник-председател. Името му е знаково в развитието на българското висше икономическо образование. Бил е ръководител на катедра, декан, заместник-ректор и ректор на ВФСИ в гр. Свищов, заместник-министър на финансите, вицепрезидент на Международната банка за икономическо сътрудничество в Москва.

Автор е на десетки монографии, студии, статии, доклади, рецензии и учебници в областта на бюджета, кредита, парите, националния доход и банковото дело. Активно участва в живота на българската научна общност. Дългогодишен член на Съюза на учените и председател на Управителния съвет на икономистите в България.

Убеден патриот и тракиец, през целия си живот той работи активно за тракийската кауза и за единството на Тракийската организация. През 2017 г. с публикации и изказвания той се противопоставя на група отцепници, които се опитват да обезсилят моралната, идейната и патриотична дейност на СТДБ. Неговата голяма болка е разпокъсана Тракия между България, Гърция и Турция и геноцидът над тракийските българи, на който посвещава своята книга с идентично заглавие: „Погромът над тракийските българи през 1913 г“. Историческото съдържание на труда има съвременно значение, затова публикуваме откъс от него.

ОТКЪС ОТ ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОФ. Д-Р ДЕЛЧО ПОРЯЗОВ

Зреещият от десетилетия военен конфликт на Балканите избухва (5 окт.1912 г. – бел. ред). Балканските държави – България, Сърбия и Гърция, за по-малко от половин година нанасят смъртоносен удар на грохналата Османска империя и тя е принудена да подпише Лондонския мирен договор на 17 май 1913 г. Християнските народи, живеещи тук, освобождават най-сетне Балканския полуостров и Турция трябва да се установи на линията Мидия-Енос. Но за кратко. Възникналата война между доскорошните съюзници приключва катастрофално за България и тя подписва пораженческия Букурещки договор на 28 юли 1913 г. В трите летни месеца – юли, август и септември, месеци на безцарствие и бездържавност, в Тракия се разиграват трагичните събития над тракийските българи.

Още със започването на Междусъюзническата война турските власти, чиито войски заемат линията Мидия-Енос, а командването им се разполага в Енос, съставят план за завземането на земите до Марица, т.е. на Източна Тракия, освободени от съюзническите сили по време на първата война. И не само до Марица. Събитията и фактите показват, че те скоро преминават оттатък реката и отвоюват с нечувани жестокости компактните български селища. Така цялото българско население от Източна и Западна Тракия е оставено на турците. Първоначално в ръцете на специално организирания турски башибозук, а плътно до него и на редовна турска войска. Казвам редовна турска войска, защото не някакви неустановени източници, а очевидци разказват, че селата Сачанли, Манастир и Голям Дервент са превзети с картечници и артилерийски оръдия, каквито башибозукът не е притежавал. Но за това по-нататък.

Какво всъщност е извършено с тракийските българи по време на трагичните събития през 1913 г.? Само разорение или то е било съпроводено и с изтребление, т.е. с фактическо унищожение? Изследователите на злощастната за българския народ 1913 г. вместваха съдържанието на случилите се трагични събития само в понятието „разорение“. Не че не показваха самото физическо унищожаване. Напротив. И сега разполагаме с достатъчно фактически материали за него. Става дума за това, че изтреблението сякаш се включваше в разорението и се смяташе, че тази дума обхваща всичко, което беше се случило. Пък и бедният език на хората пред богатата човешка мисъл не беше предложил за ползване друго понятие. Както ще видим по-нататък, истинската дума се появи наяве четвърт столетие по-късно.

Акад. Любомир Милетич, както се знае, е назовал своята книга, посветена на трагичните събития през 1913 години, „Разорението на тракийските българи“. Но още в предговора на втора страница той нарича тези събития „Погром“. Очевидно двете понятия не се покриват по съдържание. Акад. Любомир Милетич по интуиция е чувствал различието. Думата „разорение“ съдържа преди всичко икономически елементи. Когато се каже разорение, се подразбира загубване на собственост, на богатство. Изречем ли словото „погром“, съдържанието се разширява, изменя се или най-малкото се допълва и с други съставки. В нашия случай с политическия елемент унищожаване.

В Речника на чуждите думи в българския език думата „разорение“ липсва, т.е. смята се, че е българска. В замяна на това думата „погром“ е налице, дадена е като русизъм и е определена много конкретно: „организирано от управляващи или с тяхно съдействие и знание масово избиване на някоя част от народа, придружено с грабежи и безчинства“. В Българския синонимен речник са дадени и двете думи. Но най-интересното за нашата тематика е, че като синоним на думата „разорение“ не се посочва „погром“. Що се отнася до синонимните равенства на думата „погром“, то след като тя е приравнена с „катастрофа“, „поражение“ и т.н., едва като последно равнозначна е дадена думата „разорение“. Не остава, поне за мен, съмнение, че акад. Милетич допълва заглавието на своята книга „Разорение“ с една нова дума като „погром“, която вече има много по-широко съдържание. **Истинската дума, обхващаща съдържанието на трагичните събития през 1913 г., описани от акад. Любомир Милетич, възниква десетилетие след неговата смърт и я намираме в решенията на ООН – наречени престъпления срещу човечеството – геноцид.**

Разорение и изтребление.
Жестоки факти от Източна Тракия

Разорението и изтреблението на тракийските българи в Източна Тракия е започнало още когато мастилото по Лондонския мирен договор не е било застинало. Турската реокупация на Източна Тракия бележи началото си в разгара на Междусъюзническата война. Тя е насочена в три направления: Енос – Дедеагач, Кешан – Одрин и Чорлу, Визенско – Лозенград, Малко Търново. Големи жестокости са извършени в първите две направления. Българските власти, пък и самото население не са вярвали до последния ден, че турската войска ще наруши Лондонския мирен договор. Но в действителност турците още в началото на юли настъпват – „грабят, убиват и опожаряват“ – всичко, що е българско. Това, което е станало от юли до октомври, пише акад. Любомир Милетич, „надминава по ужас най-ужасните масови избивания, на които българщината е била подлагана дори и в историческото Баташко клане... убийствата засягат население от двата пола на около 17 села и продължават дълго време с най-сурова безпощадност.

Продължава на 2-а стр.

ЧЕСТИТ ДЕН НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ!

Уважаеми тракийци,

Денят на народните будители е един от най-светлите в календара на българската памет, в който се прекланяме пред създателите и пазителите на българската духовност, език и култура. В този ден почитаме онези, които изковаха от словото най-мощното оръжие за духовно съграждане на следосвобожденска България.

Нека сведем глави пред будителите, които ни завещаха стремежа към знание и безкористна служба в името на българския народ.

Нека отдадем заслужено уважение на всички учители, просветители и културни дейци, благодарение на които се развива българската духовност.

Нека бъдем достойни наследници на делата им, за да пребъде хилядолетната ни Родина!

Честит празник!

Красимир Премянов,
Председател на СТДБ

ВРЕМЕ ЗА АБОНАМЕНТ 2027 г.

Ако не сме ви разочаровали и вярвате, че „ТРАКИЯ” е Вашият вестник, във всяка пощенска станция или в офисите на ДОБИ ПРЕС може да се абонирате.

Цената на 1 бр. е: 0.90€

Стойността на годишен абонамент за 24 бр. е: 21.60€

КАТАЛОЖНИЯТ НОМЕР НА В. „ТРАКИЯ” Е 759.

Тракийската кауза заслужава Вашата подкрепа.

Два пъти в месеца очаквайте в. „ТРАКИЯ”

ТРАГЕДИЯТА НА ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ...

Продължение от 1-а стр.

Любопитният читател, пък и всеки изследовател ще се запита кои са били тези 17-села?

Но преди отговора нека видим самата тактика на Турция. Както вече посочих, планът за реокупация на Тракия е бил съставен още със започването на Междусъюзническата война на 16 юни. В началото на юли турските военни власти вече предприемат съответните действия. Съвсем съзнателно и в съответствие с плана те оставят или по-точно подтикват българското население по-бързо да ожъне и да овършее зърнените култури. И след като зърното е в хамбарите, започват насилствено да прогонват хората от родните им селища и масово да ги избиват. Паролата е – физическо унищожаване на българите, и то по най-варварски начин. Тактиката е от арсенала на Османската империя: напред – организирани и въоръжени отряди башибозук, и след тях – редовна турска войска.

Трагичната история на българското население от Тракия през 1913 г. започва със село Булгаркьой. То е било чисто българско, както показва самото му име, и населено преди 300-400 години с българи от Родопския край. В него са живеели около 2000 души. Не е имало нито една турска къща. Поради тази причина населението е настоявало при водените предварителни разговори между България и Турция за проектираната граница Мидия-Енос то да остане от българска страна. И действително е имало съгласие границата да мине на 5 километра източно от селото. Населението е живеело богато, щастливо и е посрещнало с радост вестта, че ще бъде в пределите на България. Но така е било до 1 юли. Радостта секнала на 2 юли, когато в селото влезли 120 турски кавалеристи. Една част от селяните усещали какво ги очаква и са избягали в околните гори. Турците събрали оръжието, което имали хората, и заедно с реквизирания дребен и едър рогат добитък, приблизително около 25 000-30 000 глави, откарали в Кешан. Задължили селяните да пекат хляб и да хранят войниците. Това траяло пет дни. На 7 юли турският началник заповядал да се събере в края на селото, край Байдановия мост, цялото мъжко население, за да им държи реч. Явили се около 350 мъже. Но вместо реч била дадена заповед да се съберат накуп. Със залп от заградилите ги турски войници хората били покосени. Само 8 души успели да се спасят с бягство. Жените и децата с писъци бягали от селото. Всички застигнати са били съсечени или застреляни. В следващите два дни цялото село било „опустошено, разграбено и опожарено“. Загинали 1100 души. Останалите около 900 души живи, между които само 60 мъже, а другите жени и деца, били откарани в Кешан. Младите жени и девойки били пръснати по турските села и потурчени. Така „българското село“ (Булгаркьой) било обезбългарено и затрито от земята. Разорение и изтребление едновременно.

В същите тези дни турските войски навлизат **и в Одрин**. Градът е окупиран от тях на 9 юли. Жертвите тук са българи затворници в занданите на Одрин – една немалка част от които пленени войници. Смята се, че тук са избити без съд и присъда 521 души българи.

След като разорили българските села в Кешанско, турските войски се прехвърлили 8 следващия, пò на север район – **Узункюприйско**. Тук са пострадали почти всички села, в които са живеели българи. Опожарени са селата **Чопкьой**, **Търново, Ерменкьой, Османли и Ново село.** В с. Търново най-напред са запалили току-що построената църква. Но най-голямо нещастие сполетяло село Залъф, прочуто със своите вина в цялата империя. Населението не е успяло да се изтегли и тук са избити 687 души. Жестока е била участта и на жителите от село Татарлар. Бягащите хора били настигнати на пет километра от селото и били изклани, по думите на очевидец, успял да се спаси, като животни. Загинали са няколко десетки селяни.

От района на Узункюпри турските военни части се насочили към Одрин и Свиленград (Мустафа паша). Те навлизат в Свиленград на 10 юли и подпалват източната част. Но когато се разбира, че градът ще остане в България, турците го подпалват отново и този път той изгаря до основи. От къщите няма помен, също тъй и от големите масивни и обществени здания – черквите, училищата, болницата, казармата, джамиите, големите магазини – всички са изравнени със земята. Останалия годен материал – камъни и тухли, турците пренесли оттатък предполагаемата граница, за да строят нов Мустафа паша. Акад. Любомир Милетич, който обикаля през ноември 1913 г. с кон Тракия, не е могъл да пренощува в града, понеже нямало нито една здрава къща. По-голямата част от населението побягнало към старата граница на България. И все пак имало немалко убити. Турците заловили главно възрастни хора около 30 човека и зверски ги изколили в скотобойната. Две възрастни заклани жени били хвърлени в кладенци.

Турските власти постъпили така и с българските села от около линията – **Ения, Мезек, Куртулен, Чермен, Караагач.** Жестоко пострадало най-вече чисто българското село **Деведере (сега Камилски дол).** Като населено място не е било голямо – около 120 къщи. Имали 15-20 хиляди овце и кози и 2-3 хиляди едър рогат добитък. Опустошението на селото е станало на 11 и 12 юли. Не успялото да избяга население е било навързано (мъжете) и затворено в църквата. Избити са били няколко десетки. Жените били изнасилвани ден и нощ. Църквата и къщите –опожарени. След българската реокупация в руините на църквата са намерени обгорелите човешки трупове.

Тежки изпитания е преживяло и населението от **Ортакьойска околия (днешна Ивайловградска)**. Пострадалите села са Гьокчебунар (Сив кладенец), Покривен, Хухла, Арнауткьой (Гугутка), Дутли (Черничево), Добришка и още толкова, но по-малко населени места.

Изтреблението започва в Сив кладенец. В читалищната сграда са хвърлени 42 души. Зданието е полято с газ и запалено. Младите се хвърлят през прозорците, но били застреляни. Общо в селото загиват 60 човека. В село Покривен невинните жертви, 33 на брой, са натикани в училището и по същата схема са избити всички. Застреляни са още 12, или всичко 45 човека. След училището била запалена църквата, а след нея и цялото село. В село Хухла са загинали 42-ма. Събрани са били в къщата на един от първенците и заедно с него и сина му са били унищожени. Главатарят нагло заявява на жените: изклахме мъжете ви, вас няма да закачаме, ще ви заведем в Анадола и ще станете кадъни. Горно Ибриюрен е нападнато от редовна турска войска. Убитите мъже и жени били 52. Отделно децата са били хвърлени във водите на Арда. В село Гугутка са загинали 75 души. Не бих могъл да подмина, без да отбележа случая с „могилата” на избитите жени, събрани в една къща и изклани накуп. След българската реокупация труповете били толкова разложени, че решили да не ги погребват поотделно, а ги затрупали във формата на могила, която останала и досега. Жертвите в село Дутли (Черничево) са 90. Почти същата картина се наблюдава и 8 другите български села 8 Ивайловградска околия.

Малко по-благосклонна е била съдбата към българското население от най-източния край на полуострова – **Лозенградско, Визенско, Мидийско, Бунархисарско, Малкотърновско и Василиковско.** Военачалниците в това направление на етническо прочистване са били сякаш по-цивилизовани и по-човечни. И тук българското население е било гонено, като гоненията са били съпроводени с отделни убийства, изтезания и обезчестявания на жените, но са липсвали масови погроми. Разорението на икономиката обаче е било повсеместно. Къщите, покъщнината, земеделският инвентар са били заграбени, овършаното жито и дребен добитък – реквизирани. Така е било в селата Самоков, Урумбегли и град Бунархисар. Изключение направило само градчето Малко Търново. То останало непокътнато. Турците не го разорили и отвърнали с жест на благородство на българите от града, които по заповед на кмета (Иван Дяков) по време на Балканската бойна, когато турските семейства бягат от настъпващата българска войска, подредили в сандъци тяхната покъщнина, включително и златните накити, заковали ги и със съответния номер от къщата, откъдето са взети, ги съхранили в джамията. Турските власти, на които били предадени къщите, джамията и опакованата покъщнина на турските семейства, били стъписани и не посегнали на града. Уникален случай за Европа и света. И така, **към средата на юли, десетина дни преди подписването на Букурещкия мирен договор между бившите съюзници, победената Турция си възвръща Източна Тракия.** Освободените с пролятата кръв на много български бойници вековни земи на българите отново са в турски ръце. Но крайната точка на събитията още е далеч. Оттук нататък погледите на турските власти са насочени към Западна Тракия.

Разорение и изтребление. Жестоки факти от Западна Тракия

По време на трагичните събития през 1913 г. Западна Тракия е най-голямата мъченица. Тя е била подложена на разорение и изтребление от три действащи за момента сили: организираните башибозушки отряди; гюмюрджинските автономисти и редовната турска войска, За съжаление към тези сили трябва да прибавим и мълчаливото съдействие на гръцкото население и гръцката армия. Казвам за съжаление, защото става дума за противопоставяне на християнско население и за подготвяне на условия, изчиствайки българското население от тези земи, за присъединяването им към Гърция, Така и стана малко по-късно с Ньойския договор след Първата световна война.

Походът на турските нашественици на запад от Марица става по цялото течение на реката от Дедеагач до Свиленград. Първоначалното навлизане става в центъра на това протежение – района **Димотика и Софлу.** По-голямата част от населението на двата града е гръцко и турско. Затова турците тук са посрещани от гърците едва ли не като освободители. В двата града българските семейства са малобройни. В замяна на това по-голямата част от българското население живее по селата. Турците нападат именна тях, и то с дивашка злоба. Българите отчаяно се отбраняват от доскорошните си поробители. Завземането на селата от двете околии става през втората половина на юли.

В Димотишко големи български села са били Башклисе и Караклисе, а в Софлийско – **Малък Дервент, Голям Дервент, Каяджик, Пишманкьой, Тахтаджик, Теке, Мерхамли, Янурен, Кутруджа и Кадъкьой.** Турците тук грабят и колят. Поради тази причина населението от тези села след 20 юли и целия август до идването им в Дедеагач, търсейки спасение от западните консули, живее в горите. Най-много са пострадали селата Башклисе, Малък и Голям Дервент, Каяджик, Мерхамли, Янурен и Кутруджа. Тук не само е избита голяма част от населението, но и самите села са опожарени цялостно.

Още с навлизането в с. Башклисе турците го запалват. На селяните внушават, че тук не могат да живеят повече, защото няма да видят добро, и да бягат в България. На един, който нямал повече пари да им даде откуп, му отрязали ушите и носа и насред село го съсекли. Други извели извън селото и разстреляли. Загиналите от това село възлизат на около 40 души. В село Каяджик с близо 1900 жители, родното място на дългогодишния председател на Съюза на тракийските дружества в България – Никола Спиров, са затворили в една от християнските църкви 39 човека и всичките ги изклали с брадви. Младите жени до една са изнасилени. Общо загиналите са 56 човека. Селото е запалено и изгорено. Същата съдба последвала селата Янурен и Кутруджа. И двете села са заделени и изгорени. В Кутруджа в селското кафене са натъпкани 27 души и избити. Общо загиналите в Кутурджа са 46. Всичко „женско“ над 10-годишна възраст обезчестено. Със същата жестокост са обезбългарени селата Пишманкъой, Мерхамли (родното място на войводата Димитър Маджаров), Теке, Тахтаджик, Окуф и Балъкьой.

От този район по-специално внимание заслужават селищата **Малък и Голям Дервент,** защото са се защитавали седмици наред организирано, с голямо себеотрицание и са пострадали извънредно много. Двете села оказват голяма съпротива на турския башибозук, особено Голям Дервент което въпреки строгата заповед на автономните власти не предава оръжието си. В Малък Дервент са избити над 30 човека и е заграбен 5000 глави дребен и 1000 глави едър добитък. Селото е запалено и изгорено. Населението бяга в планината и към Голям Дервент, Сачанли и Доганхисар. Голям Дервент, подпомогнато от четите на Маджаров и Славов, се защитава дълго, като води няколко сражения и пада чак в средата на август. Превзето е с помощта на 2000-на турска войска, послужила си с картечници и оръдия. Избитите са много а селото изгорено.

Турците настъпват и в района на Дедеагач и Гюмюрджина. Тук живее многобройно българско население. В Дедеагачка околия това са селата Доганхисар, Дервент, Еникьой, Балакьой, Домуздере, Окуф и още няколко по-малки села с общо население от близо 20 000 души. В Гюмюрджинска околия българските села са още повече. Ще изброя най-големите: Сачанли, Манастир, Калайджидере, Чадърли, Кушланли, Ходжилар, Карагач, Чобанкъой и още двайсетина други по-малки и със смесени народности. Общият брой на живеещите тук българи е около 30 000. Самостоятелно разглеждане заслужават селата Сачанли, Доганхисар и Манастир. Заради героичната борба, която водят срещу турския окупатор, и трагедията, която са преживели. С превземането на тези три села турците слагат край на съпротивата на българите в защита на българщината по земите на Западна Тракия.

Най-напред е било нападнато **Манастир**. Това е станало на 22 август. Турците заградили селото. Манастирци са били добре въоръжени и се защитават геройски. На помощ им идват 60 млади сачанлийски юнаци и заедно отблъскват турците, които дали много жертви. Победата, която бързо се разчула, настроила борчески не само манастирци, но и всички околни български села.

Продължава на 3-а стр.

ТРАГЕДИЯТА НА ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ...

Продължение от 2-а стр.

Осъзнавайки, че в следващите дни трудно ще се защитават сами, много манастирци, предимно деца, жени и възрастни, се преместват в Сачанли. И действително след няколко дни турците, вече с помощта и на гюмюрджинските автономни власти, превземат селото и го запалват. Загиват около 250 души. Населението бяга в горите и към Сачанли и Доганхисар.

Сачанли в едно от най-големите български села в Западна Тракия. По думите на Милетич то е с 480 къщи и 2200 жители. Илия Славков сочи, че къщите са над 600 и около 4000 население. Не е имало нито една турска къща. Селището е разположено високо в планината – последните най-южни склонове на Родопите. Главен поминък – скотовъдство. Сачанли в притежавало повече от 150 000 кози и овце. Най-богатите сачанлийци са имали по 2000-3000 глави дребен рогат добитък. Земеделието е било по-слабо развито. Селото си е построило огромна църква и двукатно училище. Населението, макар и малко образована, е било много будно, силно прибързано към християнската вяра и българския род.

Със започването на Междусъюзническата война много български семейства, знаейки какво ги очаква, без защита, последват към стара България изтеглящите се български власти – военни и администрация. Сачанлийци на общо събрание, състояло се на 10 юли и продължило цяла нощ, решават да не напускат селото и да се самоотбраняват. Съставен е комитет, които ръководи съпротивата и който създава почти военна организация за отбрана. Селото в опасано на 5 километра отвън от 10 отбранителни пункта с по 10-15 бойци. Въоръжени добре, съветвани компетентно от войводите Димитър Маджаров и Руси Славов, сачанлийци, след разгрома на Манастир, отблъскват десетки опити на турския башибозук да превземе селото. От Гюмюрджина автономното правителство изпраща на два пъти делегация с предложение селото да се предаде, на което кметът Димитър Стаматов отговаря: „Ще измрем до един, но не се предаваме”. Никой не мисли, че Сачанли може да бъде победено, и го нарекли „Малка България”. Но селото на 4 срещу 5 септември е нападнато не само от башибозук, но и от редовна турска войска с картечници и планински оръдия. Отбраната е разкъсана, селото е подпалено, жертвите са повече от 300 човека, населението бяга към Доганхисар.

Доганхисар. Последната крепост, в която тракийските българи от околните села търсят спасение. Китен градец. Заобиколен от всякъде с вековни гори, а равнините потънали в лозя и овощни градини. Каменните двукатови къщи са окичени с чемшири, зеленика и чинари. Живописните поляни се огласят от чановете на многобройни стада, овце и кози. В селото има 450 къщи, разполага с повече от 100 000 глави дребен рогат добитък, хиляди са воловете, кравите, конете. В градеца се издига красива църква и двуетажно училище. Родно място на великия син на България, нареждащ се до Левски и Ботев – Капитан Петко войвода. Жителите му са образовани и природно интелигентни. Да се посегне на такова цветущо село е, ще кажат вярващите, непростим грях пред Бога. Но турците не само посягат, а го и разрушават.

Доганхисар играе ключова роля за съдбата на българите от Западна Тракия по време на трагичните събития през 1913 г. Още на 29 юли в селото пристига войводата Димитър Маджаров, събира общинското ръководство и старейшините и заявява: „В момента ние не сме поданици нито на султана, нито на Фердинанда – оставени сме на произвола на съдбата. Предлагам село Доганхисар заедно със селата, които влизат в състава на общината, да обявим за самостоятелна държава, която ще наречем „Република Доганхисар”. Тя ще се управлява от тричленка начело с кмета на Доганхисар – Ангел Карамитрев. Това в решение № 1, а с решение № 2 се съставят четири комисии и се назначава Димитър Маджаров за началник на гарнизона. Доганхисар подпомага организирането на отбраната на околните български села. Известно е, че по молба на кмета на Сачанли „Републиката” изпраща пушки и патрони на сачанлийци и манастирци. Доганхисар дава подслон и организират изхранването на бягащото население от разорените вече села. Тук се събират близо 7000 души. Но не за дълго. След разгрома на Манастир и Сачанли, съответно на 4 и 5 септември, идва ред и на Доганхисар. Селото е нападнато на 9 септември. Битката трае 6 часа, но силите са неравни. Ангел Карамитрев бие църковната камбана, сигнал хората да напуснат къщите си и да бягат към Дедеагач. Турците съсичат с ятаганите когото срещнат по улиците и подпалват първите къщи. Жертвите са много. Китното село е в пламъци. Доганхисар гори.

В Дедеагач се събира голямо множество народ. Броят му според различните източници възлиза от 18 000 до 25 000. Тук са прокудените от родните огнища, вече бежанци, от Малък и Голям Дервент, Манастир, Сачанли, Доганхисар и всички околни български села. Нещастните тракийци, оставили къщите си в пепел и мъртвите тела на своите близки непогребани, търсят избавление от турците чрез западните консули. Английският – Бадета, френският – Такела, немският – Шенкер, обещават да ги спасят и добронамерено съдействат за това. Особено френският – Такела. Но когато се убеждават, че турските власти имат грозното намерение да унищожат българите и че не са в състояние да им помогнат, оттеглят гаранцията за спасение и фактически оставят населението в ръцете на турците. А те още с влизането си в Дедеагач на военната рампа на гарата съсичат 18 българи, които са искали само да се присъединят към останалите устроили се временно в казармите и на открито в покрайнините на града. И след като гърците предават града на турците, от които бяга нещастното българско население, оставало едно-единствено решение от безизходното положение. Да търсят спасение в пределите на „Стара” България. И тръгват.

Разорение и изтребление. Жестоки факти по кървавия път от Дедеагач до Маджарово

Турската войска влиза в Дедеагач на 19 септември и веднага предупреждава кметовете на българските села населението да напусне града и да се отправи за България, иначе ще бъде унищожено. Когато многохилядният народ чува тази вест, надава такъв сърцераздирателен вик, че целият „Дедеагач потреперва. Камък да беше човек, не можеше да не проплаче”.

Башибозукът това чака и подкарва с бои и убийства народа към Марица и Фере. Денят е 23 септември. Това съобщение получават веднага и войводите Димитър Маджаров и Руси Славов в планината. При тях са и въоръжените мъже от селата, които не са предали пушките си. Това се отнася най-вече за сачанлийци, които не се подчиняват на заповедта да предадат в Доганхисар оръжието си на четниците и без него да вървят в Дедеагач. Те действително изпращат жените и децата си до Дервент, на 1,0 километра от Дедеагач, и се връщат обратно .в горите. По този случай председателят на Републиката Ангел Карамитрев изрича пред Димитър Маджаров думите „Сачанлийци пушки не дават”. Пушките действително потрябвали много скоро.

Четниците на двамата войводи и въоръжените мъже от селата пресичат бежанската колона още същия ден близо до гр. Фере. Завързва се люта битка. Стига се и до ръкопашен бой. В сражението загиват много и от двете страни. Но тъй като българските четници предварително избират позициите и застават от двете страни на движещата се колона, падналите от турците са повече. Истинска трагедия обаче сполетява бежанската колона. Войводите дават указание тя да се отправи наляво към планините над Доганхисар и Сачанли. Една част от нея обаче в голямата паника се отклонява към Марица. В нея преобладава населението от Окуф. Тъкмо тя пострадва най-много. Избитите са стотици. Жените се хвърлят в мътните води на Марица, Децата, изоставени, са потъпкани от коравия ботуш на башибозука.

От битката при Фере бежанската колона, дълга и разпръсната нашироко, се отправя към местността Курбалака във високите родопски хребети над Доганхисар и Сачанли. Ужасени от сражението, изтощени от умората по пътя, гладни и жадни, седнали да почиват в Армаганската долина. И тук ги напада турска част от 200 войници, която отивала да подпали неунищоженото все още българско село Пишманкьой. Започва се истинска сеч. Насядалото население се разбягва кой накъдето може. Под кървавия ятаган са останали стотици старци, жени и деца. В паметта на спасилите се Армаган е останала като „долината на смъртта“. А когато акад. Милетич отива на място след два месеца (30 ноември) и вижда разложените човешки трупове и оглозганите от кучетата и дивите зверове детски тела, със сълзи на очи изрича: „Тук наистина е имало „човешка касапница“. Че в дивите азиатски орди не е имало капка човечност, се убеждаваме и от последвалите жестокости на същото това място. Старият Сарджо Митрев, който е имал кошара и колиба в местността, прибира през следващите дни захвърлените, но останали живи 9 деца – всички от 1 до 3 годинки. И започнал да се грижи за тях. Турците го намират и убиват по най-жесток начин. Не е известно какво е станало с малките дечица, но Сарджовата колиба ще остане в паметта на тракийския летопис. Не зная дали днес от рода на Сарджо Митрев има живи потомци, за да се гордеят с постъпката и смъртта на дядо си, разказана през сълзи от сина му Димитър Сарджов.

Събралият се народ на поляните Курбалак след клането в Армаганската долина се разпръсква в няколко посоки. Една група жени и деца от Манастир – 42 на брой, се втурва да бяга наляво в посока на Крумовград. За тяхната съдба след малко. Друга пък, съставена също от жени и деца, е заловена от турските войници и разкарвана от село на село през Димотика, е захвърлена в Ивайловград, след като е обрана до последния грош и изнасилвана всяка нощ. Основната група от бежанската колона преминава шапканата и азмаците над село Сачанли и се насочва към Коджаяле. През родопските върхари и поляни между Крумовград и Ивайловград, покрай Илиева нива върволицата слиза на брега на Арда, където сега е град Маджарово, а тогава се е намирала старата граница между България и Турция. Керванът на тракийското население се охранява от двете страни и отзад от четници на войводата Димитър Маджаров и Руси Славов. Но той непрекъснато се преследва и от животински озверилите се турци. Непрекъснати са били и сраженията между четниците и тях. Тежкият балкански път по барчини и падини от Коджаяле до Ятаджик става непосилен особено за майките, чиито мъже са избити и носят рожбите си на ръце. Заплашени да бъдат настигнати и насечени, те изоставят много деца – плачещи и викащи сърцераздирателно „Не ме оставяйте“. Покъртителна картина. Този вик на невръстните дечица и в наше време се чува всяка година на мемориала „Илиева нива“ край Ивайловград от камбанния звън на детския паметник, а пролетите майчини сълзи за тях се виждат по стичащите се капки от запалените свещи в параклиса.

Кървавият път на тракийските мъченици приключва на 4 октомври с преминаването на р. Арда при село Ятаджик. Но и тук пред прага на майка България злощастният план на Турция **не само да се разорят, но и да се унищожат тракийските българи намира своя последен израз.** Турците коварно устройват засада на движещата се колона и ненадейно връхлитат върху народа с мечове и куршуми. Започнала кървава касапница. Реката се задръстила от трупове на убити мъже и жени, на обезглавени старци и деца. Водите на малката рекичка Гюрген дере потекли, както е разказвал баща ми – страдалец и очевидец на събитието, окървавени надолу към Арда. Останалите живи се юрнали към Арда, в чиито тогава за нещастие придошли буйни води потънали също немалко жени и деца. Много от тръгналите от брегoвете на Бяло море по пътя към Стара България да търсят спасение се оказват тук, в Ятаджик в коравата прегръдка на смъртта. Загиват повече от 2000 души. Маджарово завинаги остава в паметта на тракийци като една мъчителна болка, като един трагичен спомен за всички, които са оставили костите си на това свещено място като жертвеници за християнска вяра и българска народност. Ние вечно ще скърбим за тях, но и вечно ще бъдем изпълнени с гордост, че сме имали такива предци.

Последните жестокости от трагичните събития през 1913 г. са извършени над групата манастирски жени и деца, която след Армаганската сеч в края на септември се отделя от основната колона и заблудена тръгва на запад вместо на север в посока Арда. Дружината от 37 жени и 5 деца, или всичко 42 души, видимо е била пленена от фанатици турци и помаци и държана скрита по околните села повече от три месеца. И до днес не е известно какво е правено с тези мъченици толкова дълго време. Намерени са едва в средата на февруари избити, изклани и хвърлени в една непроходима урва близо до село Аврен, Крумовградска община. Установено е, че са унищожени месец по-рано, т.е. в средата на януари. Трагедията в Аврен навява тъжни мисли. Майките дават живот, а децата са бъдещето на човечеството. Никой няма право, под какъвто и да е предлог, да посяга на тях. Ние идваме на този свят и си отиваме от него със святото слово майко. Няма религия, няма и създадени от тях богове, които биха оправдали дивашкото престъпление, извършено над майките и невръстните деца от село Манастир в района на село Аврен през 1913 г. Изглежда ние, хората, трябва да оставяме след себе си паметни знаци не само за величие, но и за позор и презрение.

Разорение, изтребление, геноцид

Разорението, както вече посочих, е **понятие на икономическата наука.** Та се изразява в опожарени къщи, иззета земя, ограбен земеделски инвентар, едър и дребен добитък, покъщнина, в т.ч. и парично богатство. Хората са оставени, казано по народному, голи и боси, без храна и без средства за производство. Разорението на българите от Тракия през 1913 г. е признато и от турци и българи с подписването на Ангорския договор през 1925 г., само дето все още не е възмездено. Изтреблението е обществено-политическо понятие и означава физическо унищожаване на живи хора.

Продължава на 6-а стр.

ТРАКИЙЦИ ОТ СТАРА ЗАГОРА ПОСТАВИХА ВАЖНИ ВЪПРОСИ ПРЕД НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В 52-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ТЕКСТ И СНИМКИ: ДЕЛЯНА КОВАЧЕВА – НЕЙКОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕКЦИЯ С. ДЪБОВО, ОБЩ. МЪГЛИЖ ПРИ ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“, СТАРА ЗАГОРА

На 8 октомври 2026 г. представители на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, Тракийско дружество „Фере“, с. Ракитница, общинските съветници от старозагорска община – г-н Емил Христов и Антон Тонев – посетихме Народното събрание на Република България и проведохме работна среща с народните представители г-жа Илияна Жекова, г-жа Деница Сачева и г-н Красимир Вълчев. Срещата беше възможност да бъдат поставени въпроси, свързани с историческото и културното наследство на тракийските българи, част от които се обсъждат от години, но все още очакват конкретно развитие и последователни действия от страна на държавните институции.

Сред основните теми беше въпросът за имуществените претенции на българите, прогонени от Одринска Тракия. Беше припомнено, че този въпрос е поставян многократно пред българските институции и че още с Решението на Народното събрание от 8 април 2011 г. са предвидени конкретни действия за ускоряване на работата по нерешените въпроси с Република Турция, включително систематизиране на документацията и изясняване на размера на българските претенции.

В тази връзка беше поставен въпросът какво е направено до момента по изпълнението на това решение, какъв е актуалният статус на имуществените претенции на тракийските българи и кога за последен път този въпрос е поставян официално пред турската страна. Отделно беше обсъдена необходимостта от последователна държавна политика по отношение на историческата памет за разорението и прогонването на тракийските българи. Беше поставен въпросът за възможностите България да отстоява пред Турция позиция за признаване на историческата трагедия и за изразяване на морална оценка към съдбата на жертвите и техните наследници.

Особено внимание беше отделено на българските православни храмове в Турция и възможността в тях да се извършват редовни богослужения на български език. Повод за това беше и случилото се на 9 май 2026 г. в българския храм „Св. Георги“ в Одрин по време на храмовия празник, когато очакваната празнична Света литургия на български език не беше отслужена. Пред народните представители беше поставен въпросът какви действия са предприети след този случай и как може да бъде осигурено устойчиво присъствие на български духовник и редовно богослужение на български език в храма.

В разговора беше поставена и по-широката тема за състоянието и статута на българските православни храмове, екзархийските имоти и другите обекти на българското духовно и културно наследство в Турция. Беше предложено да се работи за актуален регистър на тези обекти, който да съдържа информация за техния статут, състояние и необходимите дейности по поддръжка и опазване. Друга тема беше състоянието на българските военни гробища, паметници и паметни знаци на територията на съседните ни държави, – както и необходимостта от систематизиране на информацията за тях. Обсъдена беше възможността България да търси устойчив механизъм със съседните страни за достъп, поддръжка и възстановяване на обекти, свързани с българската военна и национална история.

Сред новите предложения беше и създаването на дигитален архив на българското наследство в Тракия, който да обедини документи, карти, снимки, сведения за българските училища и църкви, имотни документи, военни архиви и свидетелства, свързани със съдбата на тракийските българи.

Подобен ресурс би имал значение както за научните изследвания и съхраняването на паметта, така и при бъдеща работа по имуществените и историческите въпроси.

Беше поставен и въпросът за мястото на историята на тракийските българи в българското образование и необходимостта тя да бъде представяна с достатъчно факти за съдбата на българското население в Тракия, неговите учи-

лища, църкви, културни институции, борбите за свобода и бежанската му съдба.

Срещата беше проведена в конструктивен и делови тон. За нас е важно поставените въпроси да не останат само предмет на поредна среща и разговор. Част от тях имат дългогодишна история и по тях вече са съществували парламентарни решения и институционални ангажименти. Други са продиктувани от актуални обстоятелства и необходимостта от по-ясна политика за опазване на българското духовно и историческо наследство извън пределите на страната. Очакваме конкретни отговори на поставените въпроси и информация за последващите действия на съответните институции.

За Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора това е част от последователната работа за съхраняване на историческата памет и за отстояване на въпросите, свързани с наследството и съдбата на тракийските българи.

УРОК ПО РОДОЛЮБИЕ: ТД „ТРАКИЯ 1922“ – КРУМОВГРАД ОТБЕЛЯЗА 130 ГОДИНИ ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ С ВДЪХНОВЯВАЩО ПЪТУВАНЕ

НЕДКА ОНОВА

Във връзка с навършването на 130 години от създаването на първото тракийско дружество и началото на организираното тракийско движение в България, ТД „Тракия 1922“ – Крумовград организира и проведе екскурзия до стари български столици и паметни за нашата история места, която обедини родолюбие, история и преклонение пред корените ни.

В рамките на пътуването членовете на дружеството и потомци на тракийските бежанци извървяха славния път на родната история. Те посетиха Плиска, Велики Преслав, Шумен, Провадия и Варна, като се докоснаха до величието на ханове-те и царете, съградили българската държавност.

Специален акцент в програмата беше и Националният историко-археологически резерват „Мадара“, където групата отдаде почит пред Мадарския конник – символ на българския триумф, който, според бележити историци, „... е прабългарски по замисъл и изпълнение, но е тракийски по своя дух и художествена традиция, гениална симбиоза между две култури.“

Вдъхновени от преживяното и изпълнени с голям, нестихващ интерес, участниците запечатаха своите емоции в стихове:

Стихове, вдъхновени от преживяното, автор Лиляна Караджова:

С неколцина другари
и голям нестихващ интерес,
обиколихме столиците стари.
Прибрахме се успешно днес.

Велики Преслав посетихме.
Мадарския конник видяхме.
Много стъпала изкачихме.

Приказни гледки съзряхме.

В Плиска също бяхме.
В двора на кирилицата се отбихме.
До буквата си там стояхме.
С положителни емоции се заредихме!

От Крумовград далечен тръгнахме,
но тук, в сърцето на Родината,
тракийския си огън върнахме –
да свети силно през годините!

С това вълнуващо пътешествие ТД „Тракия 1922“ – Крумовград не само отбеляза паметната 130-годишнина от зараждането на тракийското национално-освободително движение, но и доказа, че паметта за миналото и заветът на предците ни са живи. Екскурзията се превърна в истински урок по родолюбие, напомняйки за силната духовна връзка между тракийските българи и вековната история на родината.

„С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ" – МЛАДИТЕ ГЛАСОВЕ НА БЪЛГАРИЯ ПАЗЯТ ЖИВО НАСЛЕДСТВОТО НА СТРАНДЖА

Четвъртото издание на конкурса за странджанска песен събра млади таланти, утвърдени изпълнители и пазители на българския фолклор, обединени от желанието да съхранят богатото музикално наследство на Странджа.

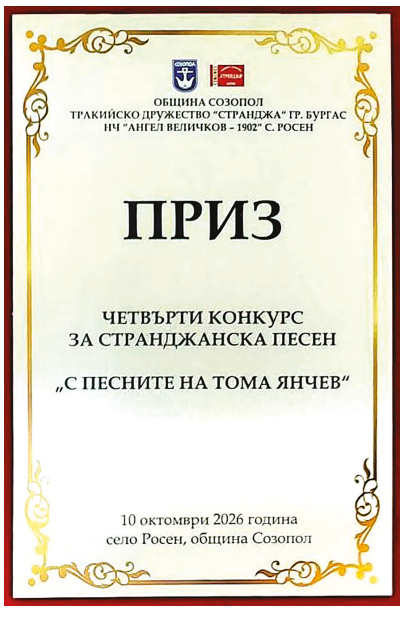
На 10 октомври 2026 г. село Росен, община Созопол, се превърна в средище на българската народна музика. В Народно читалище „Ангел Величков – 1902" се проведе IV конкурс за странджанска песен „С песните на Тома Янчев", който събра 65 участници от различни краища на страната.

В музикалната надпревара се включиха деца, младежи и изпълнители от Бургас, Варна, Казанлък, Карнобат, Ямбол, Средец и други населени места. Особено впечатление направи големият брой млади таланти, които показаха, че българската народна песен продължава да живее и да вдъхновява новите поколения.

Конкурсът носи името на Тома Янчев – един от емблематичните изпълнители на странджански народни песни, оставил трайна следа в българската музикална култура. Роден в село Граматиково и израснал в село Росен, той посвещава живота си на съхраняването и популяризирането на автентичния странджански фолклор. Именно желанието това музикално богатство да достигне до младите хора стои в основата на конкурса, който постепенно се утвърждава като значимо културно събитие в региона.

Изпълненията бяха оценявани от авторитетно жури, включващо Даниел Спасов и Милен Иванов – популярните водещи на телевизионното предаване „Иде нашенската музика" по БНТ. Двамата са дългогодишни изпълнители и популяризатори на българския фолклор у нас и по света.

В интервю след конкурса Лазар Налбантов сподели удовлетворението си от големия брой участници и особено от присъствието на толкова много деца и младежи.

„Хубавото е, че бяха много млади", отбеляза той, като посочи, че най-малкият участник е бил едва петгодишният Антоан Куцаров от Карнобат.

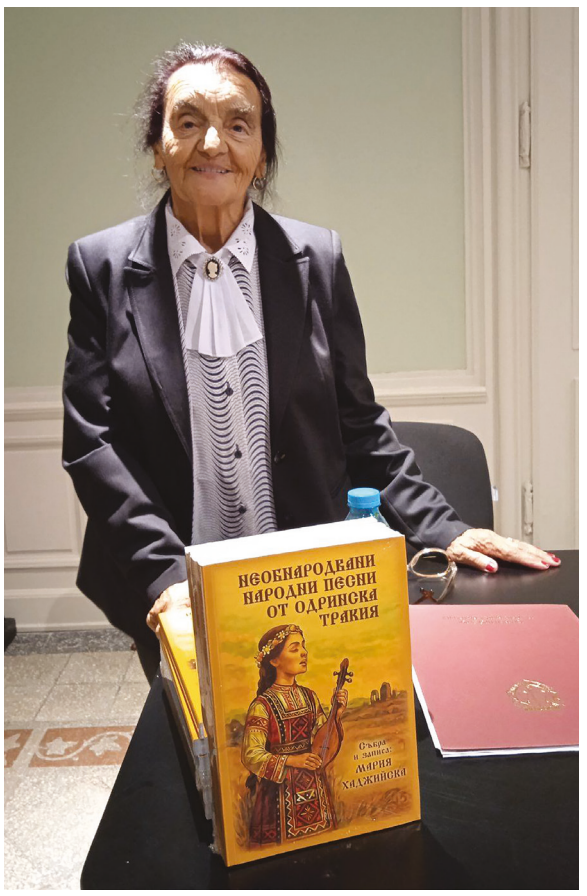

Председателят на Тракийско Дружество „Странджа" Стефан Колев подчерта, че в съвременния глобализиран свят съхраняването на националната идентичност е от изключително значение. „Българският фолклор – това е най-уникалното, което може да ни съхрани като народ", заяви Стефан Колев. Тези думи най-точно изразяват смисъла на конкурса „С песните на Тома Янчев". Той е много повече от музикална надпревара – той е среща между миналото и бъдещето, между традицията и младостта.

Чрез усилията на организаторите, участниците и родолюбивите организации, сред които Тракийско дружество „Странджа" – Бургас, песенното богатство на Странджа продължава да се предава на следващите поколения.

ПЕСЕННАТА ПАМЕТ НА ОДРИНСКА ТРАКИЯ ОЖИВЯВА

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 13 октомври в зала „Зимна градина" на Националния етнографски музей в София се състоя представянето на сборника „Необнародвани народни песни от Одринска Тракия" – реализация на дълго обмисляна идея на учителката от Пловдив и автор Мария Хаджийска. Нейните родители са бежанци от Одринска Тракия и тази творба със събраните 142 неиздавани народни песни е изпълненият дълг към предците ù и ценен принос към богатата съкровищница на българския тракийски фолклор. Произведението е издадено с подкрепата на нейния син Димитър Хаджийски.

Авторката получи заслужени топли думи на признателност за труда си от доц. Галин Георгиев и доц. Валентина Ганева-Райчева от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей към БАН, проф. Славка Керемедчиева от Института за български език към БАН, доц. Ваня Стоянова от Института за исторически изследвания към БАН, научен секретар на ТНИ и член на ВК на СТДБ, Божана Богданова – председател на ТСНИ „Завръщане към кориите" и „По обратния път на дедите ни". Събитието уважиха и чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ, чл.-кор. проф. Георги Михов – член на ВК на СТДБ, Стоян Райчевски – член на ТНИ.

Организатори са Националният етнографски музей при БАН, Тракийският научен институт към Съюза на тракийските дружества в България и Дружеството за връзка с бесарабските и таврийските българи „Родолюбец".

СРЕЩА–РАЗГОВОР ЗА ОСМИ ПЕХОТЕН ПРИМОРСКИ ПОЛК В СРЕДНОШКОЛСКИ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА”, ГР. ВАРНА

СИМЕОН КУЛИШ – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СРЕДНОШКОЛСКИЯТ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“, ГР. ВАРНА

В навечерието на 142-ата годишнина от създаването на Осми пехотен приморски на Н.Ц.В. Княгиня Мария-Луиза полк, Средношколският патриотичен клуб „Капитан Петко войвода“ организира среща-разговор с Траян Димитров – завеждащ отдел „Нова история на Варна“ към РИМ – Варна. Заедно с учителя по история и цивилизации Симеон Кулиш двамата историци разказаха за създаването на полка, неговия славен боен път, за победите и драматичните боеве по времето на Балканските войни и Първата световна война.

Учениците от X Б и VII Б клас успяха да се докоснат и до живата история – копче от военна униформа от времето на Сръбско-българската война от 1885 г. Един толкова малък предмет, но с изключителен исторически заряд! През цялото време в центъра на залата стоеше портретът на княгиня Мария-Луиза – патрон на полка! Картината беше нарисувана от Иван Илиев, ученик от VI А клас.

Темата предизвика много въпроси и разгорещена дискусия. Тези 40 минути бяха крайно недостатъчни, затова учениците си запазиха правото да поискат отново на гости г-н Димитров, за да продължат разговора си.

На самия 12 октомври–денят на основаването на полка, ученици, заедно с колегата по история и цивилизации Веселин Ангелов, поднесоха цветя пред Паметник-портал на Осми пехотен полк.

ТРАКИЙСКА СРЕЩА НА ДРУЖЕСТВАТА ОТ СРЕДЕЦ И ЯМБОЛ

РАДОСТИНА ПРАМАТАРОВА

На 15 октомври 2026 г., в гр. Средец се проведе дългоочакваната среща между тракийци - членове на дружество „Тракия“, гр. Ямбол, с председател г-жа Юлия Върбанова и Тракийско дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец, с председател г-н Маври Мавров. Домакините посрещнаха своите гости в Националния археологически резерват „Деултум-Дебелт“, който се намира в източните покрайнини на село Дебелт, община Средец, на около 20 километра югозападно от Бургас.

Градът Деултум, наричан още „Малкият Рим в Тракия“ е бил дом на траки, римляни и българи. Създаден е на мястото на древно тракийско селище, преди началото на новата ера. През 70-те години на I век, по време на римския император Тит Флавий Веспасиан, тук се заселват ветерани от VIII Августов легион. Деултум е единствената колония на свободни римски граждани на територията на днешните български земи. За тези и други интересни исторически данни, свързани с Деултум, ни разказа уредничката на музея.

Приятелската среща на тракийци продължи в клуба на ТД „Лазо Лазов“. След приветствията на двамата председатели на дружествата, последваха музикални поздрави, в изпълнение на Женска формация „Странджански букет“ с ръководител г-жа Радка Стоянова, от страна на домакините и на Фолклорна група „Тракийка“ с ръководител народният певец Георги Костов, от страна на гостите.

Последваха приятни часове на разговори за опознаване, игри, смях, песни и веселие. В късните следобедни часове тракийци се разделиха като си пожелаха тези срещи да продължат напред във времето, защото винаги е приятно да общуваме с хора, с които имаме общи ценности и идеали.

ТРАГЕДИЯТА НА ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ...

Продължение от 6-а стр.

И когато то е осъществено от един етнос спрямо друг, особено в рамките на една държава или империя, днес се назовава етническо прочистване или етническо изтребление. Понеже през 20-то столетие не липсваха такива примери, ООН прие специална конвенция през 1948 г., с която етническото изтребление бе наречено престъпление против човечеството, а обществеността го възпроизведе във всекидневния говор със словото геноцид. Класическото значение на термина „геноцид“ произтича от две думи. Гръцката genos – род и латинската caedo – убивам. Буквалният превод може да се означи като убиване на хора от един род. В по-широк смисъл половинвековната употреба на тази дума се определя като унищожение на групи от населението на една страна по народностни, религиозни или расови мотиви. Количествените аспекти, за да се определят дадени действия като геноцид, не са от значение. В Армения са избити един и половина милиона, а в Босна и Херцеговина десетина хиляди. Важното е унищожението да е извършено по народностен, религиозен или расов признак. Конвенцията на ООН включва в понятието геноцид не само физическото унищожаване, но дори и подбудите, подстрекателствата и заговорите за престъпления от този род, без да са осъществени практически действия.

Възниква въпросът: поднесеният фактически материал за трагичните събития, сполетели тракийските българи през 1913 г. и разкритото накратко съдържание на Конвенцията на ООН дават ли основание тези събития да се окачествят като геноцид? Отговорът е категорично положителен. Да, Турция е осъществила жесток геноцид над тракийските българи през 1913 г. **Тракийският геноцид е първият в историята на човечеството през XX век.** Две години по-късно следва арменският геноцид.

Турция още със започването на Междусъюзническата война съставя секретен план за разорението и фактическото унищожаване на българите В Тракия. Това е конкретен заговор срещу българското население по тези земи. Както вече отбелязахме, турските войски още с пресичането на 13 юли линията Мидия-Енос влизат в първото българско село Булгаркьой, събират мъжкото население на края на селото край Байдановия мост и вкупом с картечници и пушечни залпове го застрелват, а селото запалват. Те постъпват така с още 60 български села, от които 24, а не 17, както сочи акад. Милетич, са подпалени и изгорени. Тук трябва да отнесем Сачанли, Доганхисар, Голям и Малък Дервент, Залъф, Башклисе, Пишманкьой, Окуф, Янурен, Каяджик, Тахтаджик и т.н. Какво да кажем за човешките касапници, които турците устройват на българите по кървавия път от Дедеагач до Ятаджик. От върха на днешните времена винаги съм си задавал въпроса: Защо след като си запалил къщите им, заграбил цялото имущество изгонил си ги от земите им, продължаваш да ги преследваш чак до българската граница на Арда. Очевидно просто физически да ги унищожиш. Избитите тракийски българи не по български източници, според Международната анкета „Карнеги“ през 1913 г. възлизат на 50-60 хиляди души, т.е. повече от 20% от цялото българско население Тракия.

Продължава в следващия брой

СТОТИЦИ ТРАКИЙЦИ ПРИСЪСТВАХА НА ПРЕДИЗБОРНА СРЕЩА С ИЛИЯНА ЙОТОВА В БУРГАС

На 14 октомври 2026 г. кандидатът за президент на Република България Илияна Йотова проведе среща с граждани и представители на обществеността в Бургас в рамките на предизборната си кампания. Събитието се състоя в Държавната опера в града и събра около две хиляди души от различни населени места в региона, сред които представители на местната и държавната власт, общественици, политически дейци, общественици и представители на културните среди. В срещата участва и кандидатът за вицепрезидент Кирил Вълчев.

Сред официалните гости бяха областният управител Дико Диков и неговите заместници Георги Маджаров и Веселин Анестиев, кметовете на Царево, Созопол, Малко Търново и Карнобат – съответно Марин Киров, Тихомир Янакиев, Илиян Янчев и Георги Димитров.

На входа на Държавната опера Илияна Йотова беше посрещната с питка и сол от председателя на Тракийско дружество „Странджа“ и член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България Стефан Колев. На срещата присъстваха около двеста членове на Тракийско дружество «Странджа» – Бургас. Дружеството, създадено от Капитан Петко войвода, е редовен член на Съюза на тракийските дружества в България, чиито председател днес е г-н Красимир Премянов.

В залата бяха и тракийци от ПК „Пристанище Бургас“, с председател Стоя Янчева, които засвидетелстваха подкрепа за кандидат-президентската двойка Йотова -Вълчев.

В словото си Илияна Йотова благодари на Съюза на тракийските дружества в България и на инициативния комитет който издигнаха кандидатурата ѝ – екип от хора с различни идеи, професии, възгледи, личности и авторитети.

„Аз искам да бъда българският президент на мира и ще направя всичко възможно в този свят, който е толкова труден, опасен, изпълнен с толкова много неизвестни предизвикателства, да направя всичко, което е по силите ми, за да започнат преговори, дипломация, дипломатически канали за мир на войната в Украйна“, заяви Илияна Йотова пред бургаската публика.

Президентът не пропусна темата за жизнения стандарт на българите и цените.

По време на посещението си в Бургас г-жа Илияна Йотова се срещна и проведе кратък разговор със Стефан Колев – председател на Тракийско дружество „Странджа“ в гр. Бургас. Двамата говориха за тракийското движение, за проблемите на наследниците на тракийските българи и за духовното, историческо и културно тракийско наследство. В хода на разговора г-жа Йотова подчерта, че приема тракийската кауза за своя лична кауза.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец ноември:

Елена Янкова – Любимец ..... 2 ноември 1954 г.
Димо Карабелов – Бургас ..... 2 ноември 1948 г.
Костадинка Димитрова – Казанлък .... 4 ноември 1933 г.
Димитър Иванов – Хасково ..... 5 ноември 1974 г.
Петко Стамболиев – София ..... 5 ноември 1942 г.
Георги Илиев – София ..... 6 ноември 1967 г.
Василий Мелиус – София ..... 9 ноември 1947 г.
Стефан Танев – Ивайловград ..... 12 ноември 1962 г.
Ангел Петров – Хасково ..... 17 ноември 1951 г.
Акад. Георги Марков – София .....17 ноември 1946 г.
Диана Славова – Хасково ..... 18 ноември 1963 г.
Проф. Капка Тонева – Варна ..... 18 ноември 1947 г.
Краснодар Беломорски – София ..... 18 ноември 1953 г.
Янка Спасова – Търговище .....23 ноември 1942 г
Веселин Турмачки –София .....23 ноември 1958 г.
Елисавета Костадинова – Осенов ..... 30 ноември 1954 г.
Здравко Коларов – Средец ..... 16 ноември 1958 г.
Иван Пехливанов – Ивайловград ..... 25 ноември 1952 г.
Дона Панчева – Ямбол..... 2 ноември 1950 г.
Георги Джеджев – Ямбол..... 7 ноември 1951 г.
Пенка Трифонова – Ямбол..... 9 ноември 1950 г.
Керанка Темелкова – Ямбол..... 11 ноември 1936 г.
Милен Михайлов – Ямбол ..... 11 ноември 1965 г.
Стоянка Кръстева – Ямбол..... 20 ноември 1949 г.
Минка Йовчева – Ямбол ..... 21 ноември 1938 г.
Петранка Танева – Ямбол ..... 22 ноември 1959 г.
Георги Костов – Ямбол ..... 24 ноември 1985 г.
Янка Николова – Ямбол..... 24 ноември 1957 г.
Димка Йорданова – Ямбол ..... 25 ноември 1953 г.

ЗАСЛУЖЕНО ПРИЗНАНИЕ

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 13 октомври в залата на СТДБ се състоя тържествено честване на 70-годишния юбилей на проф. Светлозар Елдъров – член на ТНИ и на ВК на СТДБ, чиято академична дейност е свързана със задълбоченото изследване на миналото на Балканите, националноосвободителните борби на българите в Македония и Тракия и войните за национално обединение. Немалка част от неговите научни трудове са посветени и на връзките с Католическата църква, българското униатство и отношенията между България и Ватикана. Той е активен член на Тракийския научен институт и на ВК на СТДБ, за което е удостоен с най-високото отличие на организацията ни – медал „Капитан Петко войвода“ – златен с лента. На тържеството бе поздравен от председателя на СТДБ Красимир Премянов, от чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ, от колеги и тракийци. Бе му връчен поздравителен адрес от името на ръководството и членовете на СТДБ.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)
IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

С ЮБИЛЕЕН СБОРНИК „АКАДЕМИЗЪМ, ЕРУДИЦИЯ, ЕЛЕГАНТНОСТ НА СТИЛА" УНСС ОТБЕЛЯЗА 80-ГОДИШНИНАТА НА ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ – ЧЛЕН НА ВК НА СТДБ

С представянето на юбилейния сборник „Академизъм, ерудиция, елегантност на стила" катедра „Политология" отбеляза 80-годишнината на проф. д-р Георги Янков, заслужил професор на УНСС, основател и дългогодишен ръководител на катедра „Политология" (1990–2015), допринесъл за утвърждаването на политологията като академична дисциплина в УНСС, автор и съавтор на основни университетски учебници, по които са се обучавали поколения студенти, директор на Центъра за политологични изследвания от 2019 г. и председател на академичния спортния клуб „Св. Георги Победоносец", член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, преподавател, учен, изследовател.

Специални гости на събитието бяха ректорът проф. д-р Димитър Димитров, проф. д-р Матилда Александрова, зам.-ректор по учебната дейност, доц. д-р Янко Христозов, зам.-ректор по международната дейност и проф. д-р Цветана Стоянова, зам.-ректор по институционално и

бизнес сътрудничество и студентски политики, акад. Георги Марков от Института за исторически изследвания на БАН и Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България. Гости на събитието бяха декани на факултети, ръководители на катедри на нашия университет, членове на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, много колеги и приятели на проф. Янков, работили по различни научни и обществени проекти през годините, както и настоящи, и вече завършили студенти и докторанти, възпитаници на катедра „Политология". Модератор на събитието беше доц. д-р Елена Симеонова, ръководител на катедра „Политология".

Доц. Елена Симеонова представи академичното издание, неговата структура и идеята, стояща зад заглавието: „Юбилейните сборници принадлежат към една специална категория академични издания, които надхвърлят обичайното си предназначение. Те са свидетелство за признателност, уважение и научна приемственост, събрани в един общ жест на колеги, учени, съмишленици и именно такъв е и настоящия сборник, посветен на проф. Георги Янков – учен преподавател, създател общественик и човек, чието име е неразривно свързано с израстването на българската политологична общност. Наименованието на настоящия юбилеен книжовен сборник „Академизъм, ерудиция, елегантност на стила" е вдъхновено от проникновената оценка на покойния проф. Минчо Семов за научното творчество на юбиляря: „Нивото на изследователската работа на проф. Георги Янков отговаря на най-високите стандарти, то наистина е професорско като ерудиция, като свобода и оригиналност на мисълта, като артистичност и елегантност на формата".

В приветствието си към проф. Георги Янков ректорът проф. Димитър Димитров отправи сърдечни пожелания за здраве, дълголетие и благополучие. Той се върна назад в годините и припомни първите си срещи с проф. Янков, работата по различни инициативи на Университета и академичния спортен клуб „Св. Георги Победоносец", отбеляза и каузата, която ги свързва като членове на Съюза на тракийските дружества в България: „Проф. Янков винаги се е отличавал с този особен стил на диалогичност, търсене на консенсус и най-доброто решение. Мотото на УНСС е „Духът прави силата", а той поддържа този дух. За мен е чест, че се познаваме, че сме работили заедно и че продължаваме да работим заедно".

Като израз на благодарност и признателност за приноса за развитието на УНСС и утвърждаването му в академичната общност ректорът връчи на проф. Янков почетния медал на УНСС.

Проф. Матилда Александрова също отправи своите пожелания към юбиляря, отбелязвайки, че той е „един сладкодумен разказвач, който вдъхновява": „Смело мога да кажа, че в областта на политическите науки, той е създал такава здрава школа, която ще пребъде".

„Мотото на нашия университет е „Духът прави силата", а Вие, проф. Янков, сте олицетворение на духа, защото вашата личност въплъщава много функции – на учител и преподавател, изтъкнат учен, на добър администратор, но и на спортист, който даде възможност на младите поколения да се развиват", отбеляза доц. Янко Христозов.

За дългогодишното си познанство и съвместната работа с проф. Янков сподели и проф. Цветана Стоянова. Тя пожела на юбиляря да запази своя дух и настроението, което създава чрез „заразителния си смях": „УНСС е това, което е, и заради Вас". От името на министър на образованието и науката проф. д-р Георги Вълчев поздравителен адрес поднесе д-р Милан Мартинов, директор на дирекция „Връзки с обществеността и протокол" в МОН и възпитаник на катедра „Политология" в нашия университет. Той връчи на проф. Георги Янков плакет от името на Министерството на образованието и науката „по повод неговата 80-годишнина и в знак на признание за значимия му принос към развитието на политологичната наука и висшето образование в България, за дългогодишната му преподавателска и научна дейност и за всеотдайната му работа за утвърждаване на академичните ценности".

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов поздрави проф. Янков от името на Съюза: „През годините, като член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и активен сътрудник на Тракийския научен институт, неотклонно свързвате своя авторитет, знания и обществена позиция с тракийската кауза и с усилията за съхраняване на националната памет и достойнство. Тази съпричастност е особено скъпа за нас, защото идва от човек с висок обществен и академичен морал, с голямо сърце и чувствителност към съдбата на нашия народ". Той пожела на юбиляря здраве и бодрост, а неговата активна научна и обществена дейност да продължава още дълги години.

Проф. Янков бе удостоен с най-високото отличие на Съюза на тракийските дружества в България – златен медал „Капитан Петко войвода", който се връчва за изключителен принос в отстояването на тракийската кауза и съхраняването на историческата памет.

Специални поздравления, пожелания и плакет по повод своята 80-годишнина проф. Янков получи от катедра „Физически възпитание и спорт" и от Академичния спортен клуб „Св. Георги Победоносец".

Катедра „Политология" беше подготвила още един специален подарък за рожденика – „Паметна книга" с надслов „Който учи другите, живее вечно", където ректорът проф. Димитър Димитров, ректорското ръководство, деканите на факултети, ръководителите на катедри, преподаватели и съмишленици на проф. Янков собственоръчно са написали своите пожеланията към него. Той получи като подарък и голяма „медена" пита с препратки към неговото есе „Медените питки" на моята душевност, набрани през детските ми години", поместено в юбилейния сборник.

Поздравления, пожелания, спомени и много топли думи към проф. Янков отправиха доц. д-р Светла Бонева, декан на факултет „Международна икономика и политика", проф. д-р Блага Благоева, която поздрави юбиляря в лично качество и поднесе букет от името на проф. Ана Кръстева от Нов български университет, проф. д.ист.н. Трендафил Митев, проф. д-р Динко Динков, доц. д-р Мария Бакалова. Получени бяха и много поздравителни адреси от декани на факултети и ръководители на катедри на нашия университет, от директора на Междууниверситетския център за развитие на кариерата на УНСС Атанас Димитров.

Доц. Елена Симеонова изказа благодарност към авторите, приели поканата да се включат в юбилейния сборник, към проф. Димитър Димитров за цялостната подкрепа, за да може този сборник да се случи, към членовете на редакционния екип – проф. д-р Блага Благоева и проф. д.с.н Михаил Мирчев, към гл. ас. Иван Винаров, за цялостното организационното съдействие, както и към екипа, реализирал печатното издание – Емилия Лозанова и Ани Димитрова, директор на поделение „Печатница УНСС".

„Нека тази книга бъде не само поздрав за един достоен юбилей, но и свидетелство за непреходната стойност на академичното съзидание за силата на знанието", каза в заключение доц. Елена Симеонова.